

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΑΒΒΑΤΟ 5 ΙΟΥΝΙΟΥ 2004
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

A. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τα παρακάτω αποσπάσματα:

Quam ob rem accusatores non Asiae nomen Murenae obiecerunt, ex qua laus familiae, memoria generi, honos et gloria nomini constituta est, sed aliquod flagitium ac dedecus aut in Asia susceptum aut ex Asia deportatum. Meruisse vero stipendia in eo bello virtutis fuit; patre imperatore libentissime meruisse pietatis fuit.

.....
Cerva alba eximiae pulchritudinis Sertorio a Lusitano quodam dono data erat. Sertorius omnibus persuasit cervam, instinctam numine Dianae, conloqui secum et docere, quae utilia factu essent. Si quid durius ei videbatur, quod imperandum militibus esset, a cerva sese monitum esse praedicabat. Ea cerva quodam die fugit et perisse credita est.

Μονάδες 40

B. Παρατηρήσεις

1.α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω συνεκφορές:

quam rem	: ονομαστική πληθυντικού αριθμού
aliquod dedecus	: δοτική ενικού αριθμού
eo bello	: αιτιατική πληθυντικού αριθμού
patre imperatore	: γενική πληθυντικού αριθμού
eximiae pulchritudinis	: αφαιρετική ενικού αριθμού
quodam die	: αιτιατική ενικού αριθμού.

Μονάδες 12

β. libentissime, utilia, durius: να γράψετε τους αντίστοιχους τύπους των άλλων βαθμών.

Μονάδες 3

2.α. perisse: να γράψετε

- τα τρία πρόσωπα του πληθυντικού αριθμού της οριστικής ενεστώτα και μέλλοντα
- την ονομαστική και γενική ενικού και πληθυντικού αριθμού της μετοχής ενεστώτα του ουδέτερου γένους.

Μονάδες 5

β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

- obiecerunt** : β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα της παθητικής φωνής
- constituta est** : γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα της ίδιας φωνής
- meruisse** : τον ίδιο τύπο του ενεστώτα της ίδιας φωνής
- data erat** : α' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα της ίδιας φωνής
- persuasit** : το ίδιο πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού της ίδιας φωνής
- conloqui** : τον ίδιο τύπο του μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)
- docere** : γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα της ίδιας φωνής
- factu** : β' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα της παθητικής φωνής
- fugit** : β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα
- credita est** : απαρέμφατο μέλλοντα της ίδιας φωνής.

Μονάδες 10

3.α. Να μεταφέρετε στο τετράδιό σας την παρακάτω άσκηση και να συμπληρώσετε τα κενά, ώστε να φαίνεται ο συντακτικός ρόλος της κάθε λέξης.

Asiae	:	είναι	στο .....
Murenae	:	είναι	στο .....
generi	:	είναι	στο .....
dono	:	είναι	στο .....
factu	:	είναι	στο .....
sese	:	είναι	στο .....

Μονάδες 6

β. quae utilia factu essent:

- Να αναγνωρίσετε το είδος και το συντακτικό ρόλο της παραπάνω δευτερεύουσας πρότασης (μονάδες 3)
- να αιτιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς της σύμφωνα με την ακολουθία των χρόνων (μονάδες 4)
- να τη μετατρέψετε στον ευθύ λόγο (μονάδες 2).

Μονάδες 9

4.α. Si quid durius ..... praedicabat:

Να αναγνωριστεί το είδος του υποθετικού λόγου και να γραφεί έτσι, ώστε να εκφράζει υπόθεση αντίθετη του πραγματικού για το παρόν καθώς και υπόθεση δυνατή ή πιθανή.

Μονάδες 9

β. quod imperandum militibus esset:

Να αντικαταστήσετε τον τύπο της παθητικής περιφραστικής συζυγίας με τον αντίστοιχο τύπο του **debeo+απαρέμφατο** (μετατροπή παθητικής σύνταξης σε ενεργητική).

Μονάδες 6

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A.

Γι' αυτό το λόγο οι κατήγοροι δε χρησιμοποίησαν ως μομφή εναντίον του Μουρήνα το όνομα Ασία, από την οποία δημιουργήθηκε έπαινος για την οικογένειά (του), υστεροφημία για τη γενιά (του), τιμή και δόξα για το όνομά (του), αλλά για κάποιο όνειδος και ντροπή, που είτε φορτώθηκε στην Ασία είτε έφερε μαζί του από την Ασία. Το ότι υπηρέτησε όμως στο στρατό σ' αυτόν τον πόλεμο υπήρξε δείγμα ανδρείας: το ότι υπηρέτησε με πολύ μεγάλη προθυμία όταν ο πατέρας του ήταν στρατηγός υπήρξε δείγμα σεβασμού.

.....

Κάποιος Λουζιτανός είχε δώσει για δώρο στο Σερτώριο ένα ιδιαίτερα όμορφο άσπρο ελάφι. Ο Σερτώριος έπεισε όλους ότι το ελάφι, κατευθυνόμενο από τη βούληση της Άρτεμης, συζητούσε μαζί του και του υποδείκνυε ποια ήταν χρήσιμα να γίνουν. Αν έπρεπε να δώσει κάποια διαταγή στους στρατιώτες του που του φαινόταν ότι ήταν κάπως σκληρή, διακήρυσε ότι τον είχε συμβουλέψει το ελάφι. Αυτό το ελάφι κάποια μέρα έφυγε και πίστεψαν ότι είχε πεθάνει.

B.1.α.

quam rem	→	quae res
aliquod dedecus	→	alicui dedecori
eo bello	→	ea bella
parte imperatore	→	partum imperatorum
eximiae pulchritudinis	→	eximia pulchritudine
quodam die	→	quendam diem

B.1.β.

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
libenter	libentius	libentissime
utilia	utiliora	utilissima
durum	durius	durissimum

B.2.α.

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
perimus	peribimus
peritis	peribitis
pereunt	peribunt

	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
Ον.	periens	pereuntia
Γεν.	pereuntis	pereuntium

B.2.β.

obiecerunt	→	obicere
constituta est	→	constituentur
meruisse	→	merere

data erat	→	demur
persuasit	→	persuaderet
conloqui	→	conlocuturam esse
docere	→	docuerint
factu	→	fitis
fugit	→	fuge
credita est	→	creditum iri

B.3.α.

Asiae: είναι γενική επεξηγηματική στο *nomen*

Murenae: είναι έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *obiecērunt*

generi: είναι δοτική προσωπική χαριστική στο *constituta est* (από το *memoria*)

dono: είναι δοτική κατηγορηματική του σκοπού στο *data erat*

factu: είναι αφαιρετική του σουπίνου που δηλώνει αναφορά στο *utilia*

sese: είναι υποκείμενο στο ειδικό απαρέμφατο *monitum esse*.

B.3.β.

quae utilia factu essent:

δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση του λειτουργεί ως έμμεσο αντικείμενο στο *docere*.

Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία *quae*, άρα είναι μερικής άγνοιας, εκφέρεται με υποτακτική – όπως όλες οι πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις – αφού θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης, παρατατικού, γιατί εξαρτάται από το *docere*, που έχει θέση ιστορικού χρόνου, επειδή εξαρτάται από το ρήμα *persuasit* (οριστική παρακειμένου, ιστορικός χρόνος) και δηλώνει το σύγχρονο παρελθόν.

quae utilia factu sunt.

B.4.α.

Si quid durius..... praedicabat:

Υποθετικός λόγος: **α' είδος:** ανοιχτή υπόθεση στο παρελθόν

β' είδος: *si quid.... videretur* (μη πραγματικό)

→ *praedicaret*

γ' είδος: *si quid... videatur* (υπόθεση δυνατή ή πιθανή)

→ *praedicet*

B.4.β.

quod imprerandum militibus esset:

quod Sertorius militibus debet imperare

Επιμέλεια απαντήσεων των θεμάτων:
Στεφανοπούλου Σοφία, Καββάλου Μαρία